

Grote actie tegen landpiraten in Amsterdam en omgeving in 1987

foto Menno Dekker

Je leest er bijna nooit meer over in de dagbladers, acties vanwege de overheid richting de piratenzenders. Vele stations zijn de legale weg ingegaan en als lokaal radiostation te beluisteren en ook weer een grote groep is overgestapt op het maken van radio via internet. Of het voor deze personen net zo spannend is als destijds illegaal via de AM en/of FM valt te betwijfelen. Een zeer belangrijk aspect van vroeger, de spanning die er bij vrij kwam in het menselijke lichaam, is praktisch geheel verdwenen.

Zo'n 35 jaar geleden was er via de genoemde banden heel wat aan radiostations te beluisteren, die allen zonder vergunning in de ether waren en waarvan een deel ook nog eens op commerciële wijze het een en ander financierden. Vanuit de overheid werd deze manier van het verzorgen van radioprogramma's vooral gezien als ethervervuiling en menig station kreeg bij herhaling bezoek van de autoriteiten. Op vernuftige wijze werd vaak een zender op een andere locatie dan de gebruikte studio geplaatst, zodat de schade beperkt bleef en men snel, via een reservezender het station kon voortzetten.

Het was in het najaar van 1987 tijd, zo vond men bij de overheid, dat op grote schaal diende te worden ingegrepen. Door veel vooronderzoek gelukte het heel goed in beeld te brengen op welke locaties de zendactiviteiten, maar ook de studio-activiteiten destijds plaatsvonden. Met een grote manschap vanuit de Radio Controle Dienst, en met grote ondersteuning van de politiemacht, werden in de avond en nacht van 22/23 november in Amsterdam en grote omgeving verschillende invallen gedaan.

De volgende ochtend kwam men met resultaten naar buiten tijdens een persconferentie in Amsterdam. Nu, een aantal decennia later, vraag ik me nog steeds af of er tijdens die bijeenkomst niet gebluft werd inzake de resultaten. Zo werd bekend gemaakt dat er voor ruim 1 miljoen gulden aan zendapparatuur in beslag was genomen bij invallen op 38 locaties. Onder meer werden er 20.000 lp's en een paar duizend cd's in beslag genomen. Ook werden er 19 personen aangehouden. Als het ging om radiostudio's dan werd er met trots vermeld dat er liefst 18 complete studio's die nacht waren gevonden en waarvan de inhoud was afgevoerd.

De arrestaties werden verricht in Hoorn, Diemen en Amsterdam en namen van de belangrijkste stations, die waren bezocht, werden genoemd zijnde Radio Sjuul, Radio Octaaf, Radio Continue en Radio Noord. Deze laatste had niets te maken met het toenmalige regionale radiostation voor Groningen en Drenthe. Een snel onderzoek verricht door mensen van de RCD leverde informatie inzake drie gevallen van het illegaal aftappen van energie, om op die manier de kosten van uitzenden zo laag mogelijk te houden. Het bleek ook dat niet alle PTT'ers, waarvan de RCD onderdeel was, lieve jongentjes waren. Een ambtenaar had toegang tot de telefooncentrale in Amsterdam en zorgde ervoor dat er een PTT-lijn werd gelegd met de studio van Radio Noord. Dit uiteraard met gesloten portemonnee.

Ambtenaren van de Belastingdienst waren ook bij de nachtelijke actie betrokken en tijdens de persconferentie werd bekend gemaakt dat er voor 1,2 miljoen aan aanslagen waren uitgedeeld aan eerder genoemde stations. Ze hadden dus niet alleen illegaal radio gemaakt maar volgens de Belastingdienst ook gefraudeerd met de facturen, die aan de adverteerders werden gestuurd. Dit gebeurde onder meer door te werken met gefingeerde reclamebureaus. Ook werd gesteld dat er zeker onderzoek zou worden ingesteld of bij de adverteerders het bekend was dat er op die wijze werd gehandeld.

Vanuit de leiding van de politie in Amsterdam was besloten pas op het allerlaatste moment de betrokken agenten te informeren over de op handen zijnde actie, die in de nachtelijke uren zou plaats vinden. Dit om lekken te voorkomen, zodat medewerkers van betreffende stations vroegtijdig maatregelen konden nemen. Maar goed dat het toen plaatsvond en niet heden ten dage met de vele vormen van snelle communicatie.

Het bleek dat bij de actie inzet was geweest van 130 personen waaronder rechtercommissarissen, officieren van justitie,

opsporingsambtenaren, technici en politiemanschappen. Tenslotte werd gesteld dat de zogenaamde piraten elders in het land zich zeker niet veilig dienden te voelen daar meerdere acties waren gepland.

Vanuit de Consumentenbond werd de dag na de inval al bekend gemaakt dat men blij was met de invallen en inbeslagname. Via de diverse kabelnetten waren de piraten ook actief waardoor abonnees bepaalde legale stations, waaronder uit België en Duitsland, niet of slecht konden worden beluisterd daar er interferentie ontstond door het signaal van de piraten.

Het was enkele weken later dat er plannen werden bekend gemaakt vanuit de overheid om ook op andere manieren de landpiraten hard aan te pakken. Het had vooral te maken met de reclame die via die radiostations werd uitgezonden. Er werd een speciale werkgroep in het leven geroepen door het Ministerie van WVC. Als eerste maatregel van deze commissie was de adverteerders op de piratenstations schriftelijk te waarschuwen dat zij met het adverteren volgens de wet onrechtmatig handelden en dus strafbaar waren.

De werkgroep bestond onder meer uit vertegenwoordigers van het Ministerie voor WVC, Politie, RCD, Belastingdienst, STER, NOS, Dagbladuitgevers, kabelexploitanten alsook lokale radio stations. In eerste instantie wist men vanuit WVC te melden dat ruim 100 adverteerders, waarvan spots waren genoteerd, een waarschuwing hadden gekregen. Bij die brief zat in de enveloppe ook een antwoordkaart ingesloten, die teruggestuurd kon worden naar het ministerie en waarop kon worden aangegeven dat in de toenmalige toekomst men geen gebruik meer zou maken van de mogelijkheid tot

adverteren op een van de piratenzenders. Ruim de helft van de kaarten keerden terug naar WVC.

In de landelijke dagbladders verscheen vervolgens een waarschuwing aan de adverteerders, die niet hadden gereageerd. Daarin stond vermeld dat, mocht men toch blijven adverteren, het voor de belanghebbenden de mogelijkheid was een kort geding tegen de adverteerder(s) op te starten en een schadevergoeding te eisen. Deze laatste mogelijkheid werd mogelijk gezien de belanghebbenden (zie de samenstelling van de commissie) schade ondervonden door de commerciële uitingen daar de opbrengsten van reclamegelden elders waren terecht gekomen, de auteursrechten niet werden betaald, het uitblijven van betaling van belastinggelden en veroorzaakte storingen.

De storingen kwamen al decennia lang met grote regelmaat terug als een illegaal radiostation of een zeezender actief was. Lucht- en scheepvaart, de nooddiensten en meer, er was altijd reden om dit gegeven aan te halen. Uiteindelijk werden de eerste adverteerders, die toch reclame bleven maken via de lokale illegale radiostations, aangepakt en wel door de politierechter in Den Haag en veroordeeld wegens medeplichtigheid aan de overtreding van de Telegraaf en Telefoonwet.